

Filnavn: \\fiks\home-avdem\ljs\oeds_vedtak\oedvedtak2001sak13_ballangenognordkraft2002.doc

Ballangen Energi AS
Postboks 53
8546 Ballangen

Deres ref

Vår ref
OED 2001/1672 EV MM

Dato
13.02.2002

Klagesak – Ballangen Energi AS klager på Nordkrafts regionalnettstariff

Ballangen Energi AS har i brev av 20. juni 2001 påklaget NVEs vedtak av 2. mai 2001 angående Nordkrafts regionalnettstariff for 2000 og 2001. Ballangen Energi la saken frem for NVE i brev av 22. desember 2000. Ballangen Energi har gitt tilleggskommentarer til klagen i brev av 21. februar 2001. Nordkraft har gitt sine kommentarer til NVE i brev av 12. februar 2001. Ballangen Energi sendte også en forespørsel til NVE i brev av 4. januar 2000. NVE besvarte forespørselen i brev av 31. mai 2000.

Saksopplysninger

Nordkrafts regionalnett består av to separate 132 kV linjer. Linjene går fra sentralnettspunktet i Ballangen til henholdsvis Bjørkåsen og Kjøpsvik. Ballangen Energi er tilknyttet Nordkrafts regionalnett i Bjørkåsen. Ballangen Energi har produksjon og forbruk på henholdsvis 6,7 MW og 13,8 MW, dette gir et nettuttak på 7,1 MW. I Kjøpsvik har Nord Salten Kraftlag netto innmating på 17,4 MW. Tilknyttet produksjon og forbruk er henholdsvis 52 MW og 34,6 MW. Nord Salten Kraftlag avregnes i tillegg et minimum effekttillegg med grunnlag på 8,6 MW. Sørfjord Kraftverk har tilknyttet produksjon og netto innmating på 57,2 MW i Kjøpsvik.

Nordkraft opplyser at de tarifferer begge 132 kV-linjene som et felles tariffområde. Tariffene for uttak og innmating fastsettes med utgangspunkt i kostnader til sentralnettet og Nordkrafts samlede inntektsramme. All innmating og alt uttak avregnes et tilknytningsledd på bakgrunn av brutto tilknyttet effekt etter sentralnettets satser. Videre avregnes kundene et effektledd på bakgrunn av netto innmating etter sentralnettets effektledd eller netto uttak etter et eget effektledd. I tillegg benytter Nordkraft et minimum effekttillegg dersom netto utveksling er lavere enn 30 % av brutto tilknyttet effekt. All innmating og alt uttak avregnes energiledd.

Effektledd for uttak fra Nordkrafts regionalnett beregnes på bakgrunn av Nordkrafts samlede inntektsramme pluss kostnader til sentralnettet, fratrukket tariffinntektene fra tilknytnings- og effektledd for innmating, tilknytningsledd for uttak, minimum effekttillegg og energiledd.

Størrelsen på effektleddet for uttak fra Nordkrafts regionalnett avhenger dermed i stor grad av størrelsen på inntektsrammen for regionalnettet. Endringer i inntektsrammen vil som oftest kun føre til endringer i effektleddet for uttak fra regionalnettet.

I vedtak av 13. april 2000 har Nordkraft fått oppjustert sin inntektsramme for årene 1998, 1999 og 2000. Oppjusteringen ble foretatt som følge av mottatt statsstøtte tidligere år. Oppjusteringen innebærer at Nordkraft for tariffåret 2001 har en mindreinntekt på omtrent 6 millioner kroner i tillegg til ordinær inntektsramme for 2001.

I vedtaket av 2. mai 2001 fastslo NVE at ved innhenting av mindreinntekt skal det tas hensyn til tariffvirkningen for kundene. Nordkrafts mindreinntekt som følge av oppjustering av inntektsrammen skal hentes via tariffen over tid og maksimum 20 % av beløpet per år.

Ballangen Energi sine merknader

Ballangen Energi klager på at Nordkrafts utforming av regionalnettstariffen fører til at Ballangen Energi belastes en større andel av kostnadene i Nordkrafts regionalnett enn kostnadene i linjen Ballangen Energi faktisk benytter.

Ballangen Energi mener at NVE i sitt vedtak ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til den urimelig skjeve kostnadsfordelingen som har oppstått i forbindelse med oppskrivningen av nettverdien og konsekvensene dette har for Ballangen som lokalsamfunn. De residuale kostnadene som skal dekkes av uttak står på ingen måte i forhold til bruken av nettet.

Ballangen Energi klager spesielt over at Nordkrafts tariffing innebærer at Ballangen Energi belastes hele mindreinntekten som følge av at Nordkraft i vedtak av 13. april 2000 fikk oppjustert sin inntektsramme for årene 1998, 1999 og 2000, for tidligere mottatt statsstøtte. Ballangen Energi hevder at det faktum at deres kunder blir krevd for nesten hele mindreinntekten på 6 mill. kroner som etter NVEs vedtak skal betales ned over 5 år, er et større beløp enn det koster å bygge en tilsvarende linje fra Ballangen til Bjørkåsen i dag. I 1979 fikk Ballangen Energi statsstønning for å bygge denne linjen, og i dag kreves det at de skal betale tilsvarende verdi ned over 5 år. Statsstønningen som i 1979 var ment som et bidrag framstår i dag som en stor belastning.

Ballangen Energi har fått utarbeidet et notat av SKM Energy Consulting, datert 18.06.2001, hvor det argumenteres med at Ballangen Energi bør tariffes som et "urent punkt", jf. OEDs vedtak av 25.03.1999.

Ballangen Energi viser til at selv om NVE påpeker at forskriften gir åpning for en annen kostnadsfordeling, så er Nordkraft her ikke en nøytral netteier, men benytter den mulighet som forskriften gir til å begunstige seg selv med lavest mulig tariff.

Ballangen Energi påpeker at Nordkrafts avregning av minimum effekttillegg ikke er riktig. Ballangen Energi mener tariffsatsen for avregning av minimumstillegget skal beregnes som gjennomsnitt av effektledd for innmating og uttak i det aktuelle nettet. Ballangen Energi mener det er feil når Nordkraft benytter gjennomsnittet av sentralnettets satser for effektledd for innmating og uttak.

På bakgrunn av dette ber Ballangen Energi OED om å pålegge Nordkraft å splitte inntektsrammen og utarbeide separate tariffes for hver radial slik at Ballangen Energi får like

konkurransforhold med omverdenen. Ballangen Energi mener at dette er i tråd med OEDs vedtak av 25.03.1999 vedrørende "urene" punkt. Alternativt ber Ballangen Energi om tariffstøtte som tilsvarer den mindreinntekten som er oppstått på grunn av oppskrivningen.

Nordkrafts merknader

Tariffmodellens utforming

Tariffmodellen som Nordkraft benytter er utformet på bakgrunn av gjeldende forskrifter, og behandler de tre kundene som er tilknyttet nettet på følgende måte:

Nordkraft bruker nettet til innmating (Sørfjord Kraftverk) og tariffes etter sentralnettets satser for alt unntatt energiledd. Energileddet innbetales som en sum av sentralnettets satser og regionalnettets satser.

Nord-Salten Kraftlag har både forbruk og produksjon, men har netto innmating til regionalnettets. Nord-Salten Kraftlag tariffes etter netto innmating med samme sats som Sørfjord Kraftverk, men blir i tillegg ilagt et minimum effektledd. Dette fordi netto utveksling er mindre enn 30 % av tilknytningsgrunnlaget.

Ballangen Energi har både forbruk og produksjon, men har netto uttak fra regionalnettets. Ballangen Energi tariffes etter netto uttak, og betaler tilknytning etter sentralnettets satser, men effektledd etter regionalnettets satser.

Netto utveksling

Prinsippet med å behandle kunder etter netto utveksling er et meget sentralt punkt i tariffmodellen. I de tilfellene hvor kunden samlet opptrer som en produsent mot regionalnettets, brukes sentralnettets satser direkte. Dette som følge av at produsenter skal sikres lik adgang til sentralnettets, og dermed sikre lik markedsadgang for alle produsenter.

Det er samordningsgevinsten, sammen med netto prinsippet som gjør at Ballangen Energi får en relativt høy kostnad ved bruk av regionalnettets. Selskapet er eneste kunde med netto uttak og vil følgelig måtte betale alle kostnader som ikke dekkes inn gjennom innbetalingen fra øvrige kunder som har netto innmating.

Vedtak fra OED om tariffing

I et brev fra Olje- og energidepartementet datert 25.03.1999, er det behandlet en klagesak vedrørende tariffing av uttak i produksjonsnære strøk. Vedtaket slår, i følge Nordkraft, fast at lokalt uttak ikke skal belastes effektledd (noe de ikke blir pga. netto-betraktning). I praksis vil dette for tariffmodellen til Nordkraft si at bare Ballangen Energi skal belastes med effektledd for uttak.

I det samme brevet fra OED, fremgår det også klart at produksjonen skal belastes med sentralnettets satser for tilknytnings- og effektledd.

Minimum effektgrunnlag

Nordkraft mener at forskriften, § 14-1, må kunne tolkes slik at anvendelsen av et minimum effektgrunnlag er opp til netteieren. For Nordkrafts tariffmodell er dette anvendt nettopp for å fordele kostnadene i større grad mellom kundene. Hvorvidt satsen for effektgrunnlaget skal

settes som en middel av innmating og uttak for sentralnettet eller regionalnettet er igjen et valg som netteieren må gjøre. Forskriften sier ikke noe om dette leddets størrelse, og heller ikke noe om hvor stor andel av tilknytningsgrunnlaget som skal belastes med denne satsen.

Det er derfor valgt å anvende en sats som ligger midt i mellom sentralnettets satser for innmating og uttak, og ilagt denne satsen på 30 % av tilknytningsgrunnlaget, fratrukket netto utveksling. Sentralnettet benytter 30 % av tilknytningsgrunnlaget, fratrukket netto utveksling, og dette er begrunnelsen for å velge denne størrelsen i regionalnettet.

Nordkrafts konklusjon

Etter Nordkrafts mening er deres tariffmodell i overensstemmelse med de forskrifter som er gjeldende for tariffing av regionalnett. Prinsippene som modellen bygger på med netto-betraktning av kundene, samt en direkte videreføring av sentralnettets satser for innmating, er helt i tråd med vedtaket gjort av OED.

Om Ballangen Energi skulle redusere sitt uttak, og øke sin egen-produksjon slik at det netto vil bli en innmating, vil dette medføre at effektleddet for innmating (til alle 3 kundene) heves til inntektene tilsvarer rammen for tariffen. Dette er også klart beskrevet i det tidligere omtalte vedtaket fra OED.

NVEs merknader

Sentralnettets utstrekning

Ballangen Energi sitt alternativ som innebærer at 132 kV linjen Ballangen-Bjørkåsen defineres som en del av sentralnettet er vurdert i forbindelse med NVEs vedtak datert 27. mars 2001 angående radialer og sentralnettets utstrekning. NVEs konklusjon var at det ikke var grunnlag for å inkludere 132 kV linjen Ballangen-Bjørkåsen i sentralnettet.

Nordkrafts utforming av tariff for regionalnettet

I henhold til § 13-1 bokstav g i tarifforskriften hvor det heter at "*tariffene skal gi nettselskapet inntekter til dekning av kostnader innenfor tildelt inntektsramme, kostnader til overliggende nett og lovpålagt enøk*", så har Nordkraft full anledning til å utforme tariffen som gir inntekter innenfor fastsatt inntektsramme og kostnader til overliggende nett. Videre innebærer bestemmelsen som fremgår av § 16-2 første ledd om at sentralnettets innmatingstariffer skal være retningsgivende ved innmating i regional- og distribusjonsnett, at fordeling av kostnader i nettet mellom innmating og uttak i stor grad er gitt. Residuale kostnader i det lokale nettet som ikke dekkes av innmating må dermed dekkes av uttak.

Minimum effekttillegg

Vedrørende Nordkraft sin avregning av minimum effekttillegg vises det til at i § 14-1 andre ledd fjerde punktum heter det at det kan fastsettes et minimum effektgrunnlag. Bestemmelsen i forskriften har til hensikt å fange opp tilfeller der det er stort avvik mellom faktisk målt effektbelastning og nødvendig effektinstallasjon for å kunne betjene tilknyttede kunder. Bestemmelsen innebærer ikke at netteiere er pålagt å fastsette og avregne minimum effektgrunnlag. Tarifforskriften gir heller ingen føringer i forhold til størrelsen på avregningsgrunnlaget eller utformingen av tariffen ved avregning av minimum effektgrunnlag.

Statnett har utarbeidet detaljerte regler for fastsettelse av avregningsgrunnlag og størrelsen på tariffen. Etter det NVE kan se så viderefører Nordkraft Statnetts praksis i sentralnettet til sitt regionalnett. NVE har ikke hatt innvendinger mot Statnetts praksis, den er ikke i strid med gjeldende regelverk. Statnetts praksis er imidlertid ikke den eneste metode for å avregne et minimum effekttillegg. Etter NVEs vurdering er det ikke åpenbart at det er hensiktsmessig at fastsettelse av minimums effektgrunnlag skjer på samme måte ved tariffing på lavere nettnivå. Det vises i den sammenheng til at gjeldende regelverk ikke nødvendigvis vil være til hinder for andre måter å fastsette minimum effekttillegg, som fører til en annen kostnadsfordeling.

Brutto-/netto tariffing

Nordkraft viderefører praksisen fra sentralnettet med brutto tariffing av tilknytningsledd og netto tariffing av effektleddet. Netto tariffing av effektleddet innebærer at avregnet mengde er lavere enn tilknyttet mengde. I enkelte tilfeller vil avregnet mengde kunne være veldig lav. NVE har ikke hatt innvendinger mot brutto/netto tariffing og finner ikke at en slik praksis vil være i strid med gjeldende regelverk. Det påpekes imidlertid at det ikke fremgår noen direkte bestemmelse i tarifforskriften vedrørende utformingen av brutto/netto tariffingen. Igjen vises det til at det ikke er åpenbart at praksisen i sentralnettet er den mest hensiktsmessige i alle tilfeller. Også i dette tilfellet vil ikke nødvendigvis andre former for utforming av tariffene være i strid med gjeldende regelverk.

Tariffing på bakgrunn av samlet inntektsramme

I sammenhengende nett med en eier er det vanlig praksis at tariffene fastsettes på bakgrunn av netteiers samlede inntektsramme. Tariffsatsen for hver enkelt nettkunde vil gjenspeile gjennomsnittlige kostnader i nettet og ikke kostnadene ved anleggene den enkelte kunde er tilknyttet og benytter. Spørsmål oppstår i de tilfeller en netteier tarifferer flere separate nettanlegg. I slike tilfeller er det NVE sin vurdering at verken tariffing på bakgrunn av samlet inntektsramme eller hver for seg, på bakgrunn av faktiske kostnader, vil være i strid med gjeldende regelverk.

Mer-/mindreinntekt

Av tarifforskriften § 8-4 første ledd fremgår det at nettselskapet skal håndtere merinntekt og mindreinntekt slik at saldo over tid går mot null. Tilbakeføring skal skje ved en justering av tariff og priser ved salg av netjtjenester eller ved kontant tilbakeføring.

Dersom netteier ønsker å hente inn mindreinntekt skal denne hentes inn via tariffen og etter gjeldende regelverk for utforming av tariff. Det fremgår ikke eksplisitt av forskriften hvilket tidsperspektiv som skal legges til grunn, ut over at tilbakeføringen skal skje over tid.

Forståelse av begrepet over tid må sees i sammenheng med formålet med bestemmelsen, som primært tar sikte på at tariffene skal holdes mest mulig stabile. Bakgrunnen er at det er ønskelig med størst mulig forutberegnelighet for sluttbrukerne. Så langt det er mulig skal innhenting av mindreinntekt derfor ikke medføre vesentlig økning i tariffene til kundene i et enkelt tariffår. Dette gjelder særlig i et tilfelle som det foreliggende, ettersom økningen i inntektsrammen primært er gitt for å gi nødvendige midler til reinvestering i framtida.

Ved innhenting av mindreinntekt som følge av oppjustering av inntektsrammen, må derfor Nordkraft ta hensyn til tariffvirkningene dette innebærer for tilknyttede kunder. I dette tilfellet

er det NVE sin vurdering at innhenting av hele mindreinntekten i løpet av et år innebærer en vesentlig økning i tariffen. Tariffen til Ballangen Energi skal derfor beregnes slik at mindreinntektssaldoen reduseres over tid, gjennom at maksimalt 20 % av beløpet hentes inn per år.

NVEs konklusjon

Nordkrafts tariffing er etter NVEs vurdering ikke i strid med gjeldende regelverk. NVE ser imidlertid at Nordkrafts utforming av regionalnettstariffen for uttak til Ballangen Energi reiser spørsmål om kostnadsfordeling mellom kunder i Nordkrafts nett. NVE vil i den sammenheng presisere at tarifforskriften ikke er til hinder for andre former for tariffing som kan føre til en annen kostnadsfordeling.

Ved innhenting av mindreinntekt skal det tas hensyn til tariffvirkningen for kundene. Nordkrafts mindreinntekt som følge av oppjustering av inntektsrammen skal hentes via tariffen over tid og maksimum 20 % av beløpet per år.

Departementets merknader

Innledningsvis vil departementet påpeke at et forvaltningsorgan ikke har noen plikt etter forvaltningsloven § 25 til å imøtegå alt det en part har anført. Departementet vil ta for seg klagers anførsler ut fra sakens viktighet og det som ellers er nødvendig for å begrunne avgjørelse i saken.

Saken vil behandles etter NVEs forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og overføringstariffer av 11. mars 1999, som var gjeldende regelverk på det tidspunkt saken ble klaget inn for NVE.

Departementet kan ikke se at Nordkrafts tariffing er i strid med bestemmelsene i NVEs forskrift. Nordkraft tarifferer innmating etter sentralnettets satser, i henhold til forskriften. Videre benytter Nordkraft nettoberegning av effektleddet på samme måte som i sentralnettet. Nordkraft beregner også et minimum effekttillegg. Disse tariffingsprinsippene er ikke i strid med gjeldende forskrift. Departementet deler for øvrig NVEs synspunkt av at det ikke er åpenbart at det er hensiktsmessig at tariffingsprinsipp fra sentralnettet overføres til lavere nettnivå for eksempel når det gjelder minimum effekttillegg. Departementet vil også understreke at forskriften ikke er til hinder for andre former for tariffing som kan føre til en annen kostnadsfordeling.

SKM tar på vegne av Ballangen Energi opp at Nordkraft bør tariffere Ballangen Energi etter samme prinsipp som i en rekke klagesaker hvor departementet fattet vedtak 25.03.1999, såkalte urene punkt. Departementet viser til at de fysiske forholdene mellom Nordkraft og Ballangen Energi ikke omfattes av spesialtilfellene "urene punkt".

Når det gjelder sentralnettets utstrekning og spørsmålene om radialer, har NVE konkludert med at det ikke er grunnlag for å innlemme 132 kV linjen Ballangen - Bjørkåsen i sentralnettet. Departementet har ingen merknader til dette punkt.

Departementet har ikke mulighet til å pålegge Nordkraft å splitte tariffingen mellom de to linjene. Normal tariffingspraksis i sammenhengende nett med en eier er at tariffene utformes på bakgrunn av nettselskapets samlede inntektsramme. Spørsmålet har imidlertid blitt reist når det gjelder en netteier som tarifferer separate nettanlegg. I slike spørsmål har

NVE uttalt at både tariffing på bakgrunn av samlet inntektsramme og tariffing på bakgrunn av oppsplittede inntektsrammer er innenfor gjeldende regelverk. Departementet støtter denne vurderingen.

Nordkraft fikk oppjustert inntektsramme for årene 1998, 1999 og 2000. Oppjusteringen ble foretatt som følge av mottatt statsstøtte tidligere år. Oppjusteringen innebærer at Nordkraft for tariffåret 2001 har en mindreinntekt på omtrent 6 millioner kroner i tillegg til ordinær inntektsramme for 2001. Forskriften legger opp til at nettselskapet skal håndtere merinntekt og mindreinntekt slik at saldo over tid går mot null. Tilbakeføring skal skje ved en justering av tariffer og priser ved salg av netjtjenester eller ved kontant tilbakeføring. Mindreinntekt skal hentes inn via tariffen og etter gjeldende regelverk for tariffing. Det fremgår ikke eksplisitt hvilket tidsperspektiv som skal legges til grunn ut over at tilbakeføringen skal skje over tid.

NVE konkluderte med at ved innhenting av mindreinntekt skal det tas hensyn til tariffvirkningen for kundene. Nordkrafts mindreinntekt skal hentes inn via tariffen over tid, med maksimum 20 prosent av beløpet hvert år. Departementet støtter NVEs konklusjon.

Vedtak

Olje- og energidepartementet stadfester NVEs vedtak av 2. mai 2001.

Det gjøres oppmerksom på at departementets avgjørelse er endelig og ikke er gjenstand for klage, jf forvaltningslovens § 28 første ledd annet punktum.

Med hilsen

Per Håkon Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kjell M. Grotmol
avdelingsdirektør

Kopi:
Nordkraft AS, 8275 Storfjord i Tysfjord
NVE